

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra politologie a evropských studií

Pavla Krejčířová

Pozice Sněmovny lordů v britském politickém systému

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Doc. PhDr. Tomáš Lebeda Ph.D.

OLOMOUC 2013

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a na základě
uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 26. 6. 2013

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Doc. PhDr. Tomáši Lebedovi Ph.D. za vedení práce, veškeré cenné rady, připomínky a pomoc při tvorbě práce. Dále bych také ráda poděkovala i Mgr. Davidu Dohnalovi za jeho rady a připomínky.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou pozice Sněmovny lordů v britském politickém systému. Cílem práce je zhodnotit, jak byly pravomoci postupně formovány reformami a jak se sněmovna postupně měnila v rámci svého složení. V práci jsou postupně analyzovány jednotlivé projevy pravomocí a zásahy do legislativy ze strany Sněmovny lordů. Dále je také analyzována proměna vzájemného vztahu Dolní sněmovny a Sněmovny lordů.

Klíčová slova: Sněmovna lordů, reformy, britský politický systém

Abstract

This bachelor thesis is concerned with the analysis of the position of the House of Lords in the british political system. The aim of the thesis is to find out how were the powers gradually formed by the reforms and how the chambre changed in the meaning of its structure. In the thesis are analysed the particular manifestation of powers and forming of the legislature by the House of Lords. There is also analysed the change of the interrelationship of the House of Commons and the House of Lords.

Key words: House of Lords, reforms, british political system

Obsah

Úvod.....	6
1 Historický vývoj Sněmovny lordů	10
1.1 Reformy ve 20. století	12
1.1.1 The Parliament Act 1911	12
1.1.2 Reformy po roce 1949.....	14
1.2 Reformy v 21. století	15
1.3 Reformy a jejich vliv	15
1.3.1 Ženy ve Sněmovně lordů	18
2 Pravomoci Sněmovny lordů.....	21
2.1 Vztah Sněmovny lordů a Dolní sněmovny.....	30
Závěr	36

Úvod

Velká Británie je zemí, jejíž historie je ovlivněna jejím postavením jako velmoci a dějiny této země jsou velmi bohaté a pestré nejen z politického hlediska. Pokud se na tuto zemi podíváme z politického pohledu, nenajdeme zde žádné velké zvraty ve srovnání s Evropou. Tam kam kontinentální část došla krvavými nepokoji a revolucemi, došla Velká Británie pomocí uvážených reforem. Také politická kultura je ve Velké Británii na zcela jiné úrovni než ve zbytku Evropy.

Z původně jednokomorového parlamentu se postupně vytvořil parlament dvoukomorový a původní první komora pomalu začala ztrácet na důležitosti oproti komoře nové. Následovalo několik reforem, které upravovaly postavení obou komor a určovaly jak změny volebního práva do komory Dolní, tak i pravomoci a úpravy ve složení u Horní komory. Právě postavení té původní, Horní komory – Sněmovny lordů – je hlavním tématem této bakalářské práce a autorka se snaží odpovědět na otázku, jakou pozici má po reformách Sněmovna lordů a zda má v současném politickém systému ještě funkci.

Práce je zpočátku časově vymezena historickým vývojem Sněmovny lordů od jejich počátků, stěžejní část práce je však soustředěna do 20. století a vymezena dvěma hlavními reformami – reformou z roku 1911, která významně změnila rozhodovací pravomoci Horní sněmovny, co se týče finančních a rozpočtových zákonů a druhá významná reforma této komory z roku 1999 za vlády Tonyho Blaira, která upravuje složení Sněmovny lordů.

První část je zaměřena na historické pozadí vzniku Sněmovny lordů, pozornost je věnována zejména postupnému vymezování se oproti Dolní komoře. Jsou zde zmíněny postupné vlivy reforem na Horní komoru a tím i snižování jejích pravomocí a následné úpravy, které změnily její složení. Stěžejní část této kapitoly je situována do 20. století, kdy se autorka soustředí zejména na reformy týkající se Sněmovny lordů v rámci jejích pravomocí a složení, které na základě následných reforem postupně vedlo k vytvoření Sněmovny lordů do podoby, jak ji známe dnes. Na reformní zákony z 20. století je zde pohlíženo jako na hlavní zdroje formování pravomocí a postavení Sněmovny lordů až do současnosti.

Druhá část práce se již soustředí na současné pravomoci a funkce Sněmovny lordů a samotný legislativní proces probíhající v této sněmovně. Jsou zde analyzovány legislativní pravomoci této komory a zmíněny zásahy do schvalovacího procesu. Také je zde zdůrazněna celková role Sněmovny lordů v celém politickém systému a možnosti sněmovny jak zasahovat do politických procesů odehrávajících se nejen v Parlamentu s ohledem na reformy a změny které proběhly v oblasti složení a pravomocí Sněmovny lordů.

V další části práce zaměřené na pravomoci Sněmovny lordů a jejich současné využívání autorka zhodnocuje, jak zasahuje Sněmovna lordů ve skutečnosti do legislativního procesu, jaké skupiny ve Sněmovně lordů hlasování a rozhodování nejvíce ovlivňují a jak je sněmovna ovlivněna stranickou politikou. V poslední kapitole je do vzájemného kontextu uveden vztah obou komor, tedy Sněmovny lordů a Dolní sněmovny, jak mají obě komory vymezené pravomoci a jak v rámci Parlamentu obě komory pracují.

V závěru jsou zhodnoceny jednotlivé výstupy analýzy pravomocí a procesu přijímání zákonů a je zde zhodnocena role Sněmovny lordů v britském politickém systému s ohledem na současné projevy Sněmovny lordů v politickém systému Spojeného království a jejich zhodnocení v rámci důležitosti Horní komory v Parlamentu.

Výběr tématu vychází z autorčina zájmu o Velkou Británii jako velmi zajímavou zemi, a to nejen z politického hlediska, ale také co se týče jeho historie a současnosti. Vysoká politická kultura jistě není výsledkem krátkodobého úsilí jak voličů, tak i politiků. To, jak se politika ve Velké Británii dělá, by mohlo být vzorem a příkladem pro mnoho zemí. K současnému stavu ale ve Spojeném království došli skrze mnoho reforem, na jejichž počátku byla snaha zainteresovaných něco změnit. Stejně tak tomu bylo už od počátku se Sněmovnou lordů, která vznikla jako orgán, který měl radit hlavě státu a postupně si tak vymohl větší práva, jak omezit pravomoci panovníka. I přesto, že Sněmovna lordů stála u zrodu britského parlamentarismu, postupně byla upozaďována a tento vývoj byl nejen historicky velmi zajímavý. Autorka se snaží v práci zahrnout historický vývoj do souvislostí se současnou podobou Sněmovny lordů a toho, jak stále toto dědictví historie ve formě

Horní komory ovlivňuje fungování v moderní zemi, která si stále ponechává své historické kořeny v podobě monarchie a je na ně náležitě pyšná.

Hypotézy, se kterými autorka pracuje, vycházejí z teorie Giovannioho Sartoriho, který tvrdí, že bikameralismus v Británii je extrémně slabý, až de facto přechází – s ohledem na pravomoci obou komor – v systém jednokomorový (Sartori 2001). Hypotézy mají následující znění:

- 1) Reformy Sněmovny lordů způsobily, že tato sněmovna má již jen zanedbatelný vliv v rozhodovacím procesu a de facto neplní funkci druhé komory.
- 2) Nepřítomnost Sněmovny lordů v britském politickém systému by nijak nezměnila průběh rozhodování v britském parlamentu.

Metoda práce je empiricko-analytická, pomocí níž se na základě proměn pravomocí a složení Sněmovny lordů a jejich zásahů do legislativního procesu autorka v práci snaží vysvětlit, jakou pozici Sněmovna lordů nadále v britském politickém systému zaujímá. Data zpracovávaná v práci jsou převážně kvalitativního charakteru, analyzována zde bude role Sněmovny lordů v rozhodovacím procesu na základě zapojení této komory do legislativní činnosti. Autorka zde vychází i z kvantitativních dat, která jsou určující pro analýzu projevů pravomocí Sněmovny lordů.

Zdrojem pro tuto práci jsou internetové stránky britského parlamentu, odkud autorka čerpá zejména znění zákonů. Velmi důležitým titulem, využitým nejvíce v první části práce je kniha *A Short History of Parliament* (Jones 2009), kde je velmi podrobně popsána historie vývoje britského Parlamentu a tedy i Sněmovny lordů. V této knize jsou velmi detailně nastíněny jednotlivé události, které více či méně ovlivnily dění ve Sněmovně lordů a určily tak její další vývoj a samotné Sněmovně lordů je zde věnována poměrně rozsáhlá kapitola. Na téma Sněmovny lordů bylo publikováno mnoho odborných článků, které se zabývají zejména vývojem sněmovny po reformách a vlivu reforem na ně. Velmi diskutovaným tématem jsou také možné budoucí reformy a jejich vliv na budoucí podobu sněmovny. Významnou autorkou mnoha článků je Dr Meg Russel, britská politoložka zabývající se zejména britským Parlamentem a Sněmovnou lordů. Její články jsou také zdrojem v několika kapitolách této bakalářské práce. Dalšími zdroji, které pomohly autorce k utvoření

přehledu v současných debatách a událostech týkajících se Sněmovny lordů, byly hlavně zpravodajské servery a další internetové články. Zdrojem, který se věnuje parlamentům jako celku je také sborník příspěvků vydaný k 10. výročí založení českého Senátu, kde jsou uvedeny příspěvky nejen odborníků v rámci parlamentů, ale také jejich zástupců v rámci Evropy. Jedná se o knihu *Parlamenty a jejich funkce v 21. století* (Kysela 2006), uspořádanou Janem Kyselou, který se tematice parlamentů věnuje a v práci autorka využila i jeho další publikaci *Dvoukomorové systémy: teorie, historie a srovnání dvoukomorových parlamentů* (Kysela 2004), ve které je věnována kapitola i Sněmovně lordů a jejímu vývoji v historii Spojeného království.

1 Historický vývoj Sněmovny lordů

Již v jedenáctém století začíná král svolávat radu významných mužů, baronů z řad normanských elit, nazývanou jako consilium nebo curia regis, která má králi radit ve významných otázkách, týkajících se financí nebo soudů. Král si nechává radit i při přijímání zákonů. Od roku 1213 jsou součástí rady také rytíři z hrabství (Kysela 2004). Důležitým počinem spojeným s parlamentem je Magna Charta z roku 1215, kde se uvádí, že král nebude o budoucích všeobecných daních rozhodovat bez společné porady s držiteli pozemků. Z feudální povinnosti radit králi se stalo právo souhlasit a spolurozhodovat (Jones 2009). Tato charta také omezuje krále v jeho svobodném rozhodování, koho zvat k radě. Podle charty měli být zváni biskupové, opati, hrabata a významní baroni. V podobě, jak ji určuje charta, se však rada nikdy nesešla. Od poloviny třináctého století je svoláváno i nižší duchovenstvo a rytíři z hrabství jsou voleni hrabským soudem. V příštím desetiletí se rada rozšiřuje o zástupce královských měst, kteří jsou vybaveni imperativním mandátem. Od roku 1295 je složení rady již konkrétnější, v tomto období jsou již vždy přizváni dva rytíři za hrabství a dva občané měst. V tomto období je již rada známa jako parliamentum. Ve 14. století se postupně oddělují od sebe světští a duchovní peerové a od 30. let tohoto století dochází k rozdělení parlamentu na dvě komory, Horní sněmovnu složenou z původních královských rádců, což byli členové vyššího kléru a vyšší šlechty – Lordové duchovní a světští, tedy Sněmovna lordů¹ a na druhou část, Dolní sněmovnu složenou ze zástupců hrabství, měst a univerzit Oxford a Cambridge. Z hlediska pravomocí se omezila jejich role v rozhodování o daních, peerové pouze vyjadřovali souhlas s povolením daní, návrh ale vycházel z Dolní sněmovny. Toto omezení ve prospěch Dolní sněmovny však je vyváženo rolí Horní sněmovny ve funkci soudu, kterému podléhali samotní lordi, ale také úředníci.

Po zrušení klášterů králem Jindřichem VIII. byl významně omezen počet peerů patřících k této církevní skupině v Horní sněmovně, která se tak změnila na převážně světskou komoru. Sněmovna lordů zaujímala roli protiváhy snah o změnu politického řádu a hájili tradiční politiku spolupráce Koruny a lordů. Počátek roku 1649, spojený se zánikem monarchie, znamenal konec i pro Sněmovnu lordů. Parlament se tak změnil v jednokomorový, kde se však kvůli nevyváženosti moci a absenci jakékoli protiváhy vůči jediné komoře znovu obnovuje debata o nutnosti

---

¹ tento název se však nepoužíval až do 16. století (Jones 2009)

jakési brzdy této komory. Tyto dvě komory se měly navzájem vyvažovat a lord protektor Oliver Cromwell měl být naopak protiváhou parlamentu. Jmenoval tedy druhou komoru (Other House), kam však peerové nominaci odmítli a posty zastávali jen úředníci a důstojníci. Po roce 1660, kdy dochází k opětovné restauraci monarchie, se obnovuje i původní uspořádání. V osmnáctém století můžeme označit obě komory britského parlamentu za téměř rovnocenné, peerové však jako patroni městeček, známých jako rotten nebo pocket boroughs² měli na Dolní komoru stále jistý vliv. Na základě tohoto patronství měli možnost rozhodovat o kandidatuře občanů navržených dle jejich uvážení v jejich městech a tím také ovlivňovat alespoň z části složení Dolní sněmovny (Kysela 2004).

V devatenáctém století se po připojení Irska zvyšuje počet peerů, následně se lordi stěhují do nové sněmovny ve Westminsterském paláci. Důležitou událostí devatenáctého století je Reform Act z roku 1832. Tento zákon byl velkým zásahem do vztahu mezi lordy a členy Dolní komory. Členové Sněmovny lordů již neměli takový vliv na složení Dolní sněmovny jako předtím. Přijetí zákona bylo také kontroverzní, když Sněmovna lordů pozměnila návrh zákona do znění pro vládu nepřijatelného, vytrvalí členové Dolní sněmovny podpoření veřejností ovlivnili ministry, aby požadovali od krále ustavit dostatek peerů k odsouhlasení zákona. Po reformě zůstávají legislativní pravomoci Lordů nezměněné, dále využívali také možnost veta, kterým úplně rušili návrhy zákonů (Jones 2009).

V 50. letech 19. století dochází k vytvoření tzv. law lords, což byli peerové – soudci z povolání a tímto krokem se stali takovými členy sněmovny, jež měli na starosti apelace spojené s porušováním zákonů a nadále již byly tyto problémy řešeny pouze těmito lordy – soudci. Velkým problémem této doby však byl fakt, že dědiční lordové byli většinou postarší muži na konci své předchozí lukrativní kariéry a vykazovali vysokou míru úmrtnosti. V roce 1855 proto bylo rozhodnuto o zavedení doživotních lordů, kteří by tak vnesli do sněmovny profesionální, kvalifikovanou sílu, se zkušenostmi v oblasti práva a zákonů (Jones 2009).

Do začátku 20. století je možné pozorovat postupné převažování důležitosti ze strany Sněmovny lordů směrem k Dolní sněmovně, důraz je již i v reformách

---

² rotten boroughs – tzv. shnilá městečka, pocket boroughs – volební obvody, kde bylo jasné vítězství a politický vliv dané rodiny, případně jednotlivce

kladen na demokratický výběr zástupců lidu, i přesto, že počet voličů ještě zdaleka nemůže být považován za demokratický v dnešním slova smyslu. Celkový vývoj až do počátku 20. století se nese spíše v omezování Sněmovny lordů a dá se tak již předpokládat, že z obou komor to bude právě Dolní sněmovna, která bude nadále hrát hlavní roli v britském politickém systému.

1.1 Reformy ve 20. století

I přesto, že na počátku 20. století měla Sněmovna lordů okolo 600 peerů a 26 biskupů, počet lordů, kteří se pravidelně účastnili zasedání, nepřesahoval padesátku. Sněmovna lordů byla ve většině tvořená zástupci z řad konzervativců, kteří se zatím vždy snažili vyhýbat střetům, ať již s Dolní sněmovnou, či s vládou. To se nezměnilo až do roku 1909, kdy premiér Lloyd George navrhnul státní rozpočet, který byl ve Sněmovně lordů považován za plán, jak vytvořit sociální revoluci, neboť pozemkové daně se neshodovaly se zájmy společenských reforem. Toto odmítnutí rozpočtu bylo porušením úmluvy o „posvátnosti“ rozpočtů, kterou jejich předchůdci vždy ctili, a lze ho považovat za ústavní krizi. Tato roztržka končí Zákonem o parlamentu „The Parliament Act“ z roku 1911, která redukuje pravomoci Sněmovny lordů a končí tak důležitou roli a také celou éru této komory v historii Velké Británie (Jones 2009).

1.1.1 The Parliament Act 1911

The Parliament Act, neboli Zákon o Parlamentu měl velký vliv na parlament a politiku ve 20. století, kdy po ústavní krizi, jejíž počátek můžeme datovat do roku 1909 po odmítnutí „Lidového rozpočtu“ liberální vlády, zavládla diskuze, jak tuto situaci řešit. Návrh zákona na reformu parlamentu navrhoval odebrat Sněmovně lordů právo odmítat finanční zákony a nahradit jejich pravomoc veta pouhou pravomocí spojenou s prodlením schválení zákona. Návrh také upravoval funkční období parlamentu. Tento Zákon o Parlamentu byl přijat v srpnu 1911, ve Sněmovně lordů byl odhlasován poměrem 131:114 hlasům (Parliament Act 1911). Podle návrhu zákon následně obsahoval tři hlavní ustanovení:

- návrhy zákonů uznané Speakerem Dolní sněmovny jako finanční zákony mají získat v budoucnosti královský podpis bez souhlasu Lordů v případě, že nebyly odsouhlaseny Lordy beze změny ve lhůtě jednoho měsíce od doručení z Dolní sněmovny a alespoň jeden měsíc před koncem zasedacího období

- všechny ostatní návrhy veřejných zákonů, kromě těch prodlužujících funkční období parlamentu, se stanou zákonem bez souhlasu Lordů, pokud projdou Dolní sněmovnou ve třech úspěšných zasedáních, s obdobím dvou let mezi počátkem druhého čtení a závěrečným přijetím v Dolní sněmovně a za předpokladu, že byly poslány Lordům alespoň měsíc před koncem každého ze tří projednávání
- maximální funkční období parlamentu se snižuje ze sedmi na pět let (Jones 2009).

Přestože přijetí Zákona o Parlamentu vyřešilo okamžitý problém s mocí Sněmovny lordů, konflikt mezi oběma komorami přetrvával. Tento Zákon o Parlamentu z roku 1911 sice nezměnil nic na konzervativci ovládaném složení horní sněmovny, ale ukázal, že pozornost by se v následujících reformách měla soustředit na restrukturalizaci této komory. Záměry týkající se vnitřní reformy Lordů však byly následně upozaděny první světovou válkou, což způsobilo, že tato problematika byla odložena na několik let. Již v tomto zákoně je psáno, že Sněmovna lordů by měla být horní sněmovnou založenou na lidovém základu spíše než na dědičném, zároveň je ale dodáno, že takováto razantní změna nemůže být uvedena v život rychle, ale je nutná postupná reforma a pomalá změna (Parliament Act 1911).

Po přijetí Zákona o Parlamentu následovaly dvě světové války a vlády měly v programu důležitější agendu než úpravu pravomocí horní sněmovny. To se změnilo v roce 1949, kdy dochází k přijetí druhého Zákona o parlamentu, tzv. Parliament Bill 1949, který pozměňuje a zesiluje zákon z roku 1911, a to konkrétně z návrhu vlády labouristů, kdy měla být doba odkladu zákona zkrácena ze dvou na jeden rok. Na rozdíl od zákona z roku 1911 zde existovala jistá opozice proti schválení, členové Sněmovny lordů tento zákon dvakrát v létě 1948 neschválili a až v červnu 1949 byl nakonec schválen a opatřen královským podpisem, a to za využití procedury schválené v Zákoně o Parlamentu právě z roku 1911. Období mezi lety 1911 a 1949 tedy začíná a končí Zákonem o Parlamentu, z čehož je patrné potvrzení toho, že Dolní sněmovna z tohoto soupeření vychází jako vítěz.

Po těchto dvou Zákonech o Parlamentu, které se většinou uvádějí jako jedna úprava týkající se Sněmovny lordů, již nemůžeme považovat tuto komoru za významnější, ale naopak je zcela evidentní postupné převažování pravomocí směrem

k Dolní sněmovně a pozvolné přebírání hlavní úlohy v rozhodování a zákonodárném procesu. Tyto dvě reformy však nebyly poslední a Sněmovna lordů tak má projít od této doby ještě dalšími úpravami, aby dosáhla dnešní podoby.

Přesto v meziválečném období nevypadala budoucnost Lordů příliš nadějně, po nástupu Labour Party k moci tato strana dlouho inklinovala ke zrušení Sněmovny lordů. Tato komora byla z pohledu Labour považována za společenství vlivných lidí, podporujících zájmy bohatých na úkor ostatního lidu. Potřeba najít peery, kteří by chtěli stát za Labouristickou stranou, byla značná a těžko naplnitelná, a i přes dosazení lidí ochotných zastupovat labouristické zájmy v Horní sněmovně zůstává tato komora nadále jakousi samostatnou jednotkou v politickém systému (Jones 2009). I nadále to je právě Labour Party, která je hlavním osovatelem reforem týkajících se právě Sněmovny lordů a také hlavním kritikem této sněmovny.

1.1.2 Reformy po roce 1949

Reformy, které následovaly po Zákonech o Parlamentu z počátku 20. století, se týkaly zejména členství ve Sněmovně lordů. První z nich je reforma z roku 1958, která následovala po potřebě upravit nějak členství v Horní komoře, navržena byla vládou konzervativců a týkala se zavedení doživotních lordů, a to včetně žen (Life Peerages Act 1958). Stále však mohly být vytvářeny posty dědičných lordů, navíc byl vyřešen i problém lordů, kteří se příliš neúčastnili zasedání nebo se jich účastnit nemohli – těm bylo umožněno vyžádat si volno na délku parlamentního zasedání.

Po tomto Zákonu o doživotních lordech následoval Zákon o peerech z roku 1963, který povoluje ženám s dědičnými tituly rovněž zasedat ve Sněmovně lordů a také umožňoval dědičným lordům vzdát se svých titulů (Peerage Act 1963). Další reformou, která zasáhla Horní sněmovnu, byla až ta na konci 90. let, kdy labouristická vláda prosadila Zákon o Sněmovně lordů 1999, který upravuje počet dědičných lordů v této sněmovně.

Součástí jeho znění je zmínka, že nikdo by neměl být členem Sněmovny lordů na základě dědičného titulu, avšak s výjimkou 92 dědičných lordů, kteří měli ve Sněmovně lordů setrvat až do druhé úrovně reformy této sněmovny, kterou měla Labour Party v plánu. Mezi těchto 92 peerů patřili dva hodnostáři Koruny, 15 peerů zvolených horní komorou jako místopředsedové a předsedové výborů této sněmovny a 75 peerů vybraných členy této sněmovny na základě politické orientace (Kysela

2004). Z celkového počtu 1330 členů Sněmovny lordů byl jejich počet reformou z roku 1999 – Zákona o Sněmovně lordů, snížen na 669 členů sněmovny, z nichž většina jsou doživotní peerové (portál Parliament UK a). Držitelé dědičných titulů, až na uvedenou výjimku, již nadále nezasedají ve Sněmovně lordů, což jim ale nebrání volit nebo být volen do Dolní sněmovny. Zrušení instituce dědičných lordů mělo být počátkem demokratizace a reprezentativnosti Horní komory.

1.2 Reformy v 21. století

Reformy Sněmovny lordů jistě neskončily spolu s 20. stoletím, jak je patrné i na reformě, která proběhla v roce 2005, kdy Parlamentem prošel Zákon o reformě Ústavy, který poprvé v historii ústavnosti provedl oddělení Apelační komise (Nejvyššího soudu – Supreme Court) od legislativy, tedy Parlamentu, a také od exekutivy, tedy Vlády. Hlavní změny, které zavádí tato změna Ústavy, zahrnují reformu úřadu Lorda kancléře tak, aby mohla být vykonávána někým jiným než členem Sněmovny lordů a převedení jeho soudních funkcí na osobu s funkcí Lord Chief Justice, zároveň také ustanovení nezávislé komise za účelem jmenování soudců a také převedení kapacit Sněmovny lordů společně s devoluční jurisdikcí Soudního výboru Státní rady do nového samostatného Nejvyššího soudu Spojeného království. Poslední rozsudky a slyšení ve Sněmovně lordů proběhly 30. července a nový Nejvyšší soud byl otevřen 1. října 2009 (portál Supreme Court 2013). Prvními členy Nejvyššího soudu bylo již existujících dvanáct tzv. Law Lords, v současnosti jich je členy Nejvyššího soudu jedenáct z nich a stále zůstávají členy Sněmovny lordů. Nemohou zde však již nadále zasedat nebo hlasovat, ale vrací se do Sněmovny lordů poté, co odstoupí z funkce soudců. Novým soudcům jmenovaným do Nejvyššího soudu již ale nebude udělen post peera (portál Parliament UK b). Touto reformou Sněmovna lordů přichází o další pravomoc spojenou se soudní mocí, která je od této doby vykonávána v samostatné instituci.

1.3 Reformy a jejich vliv

Cílem reformy Sněmovny lordů během historie bylo omezit její pravomoci a dostat tak do politického popředí volenou Dolní sněmovnu. Na druhou stranu je možné říci, že i přes značná omezení a odebrané pravomoci, jejichž výčet následuje, je možné ze strany Sněmovny lordů pozorovat projevy jejich vlivu na utváření politiky v Parlamentu a ovlivňování legislativního procesu v rámci svých pravomocí, které jsou spíše poradní s možností legislativu pozdržet a zajistit tak více času na její

případné úpravy. Sněmovna lordů tak během reforem ztratila následující pravomoci a privilegia:

- Ovlivňování složení Dolní sněmovny
- Sněmovna lordů nemůže měnit zákony týkající se daní nebo vládních výdajů
- podle tzv. Salisbury Convention (také Doktrína ze Salisbury) je požadováno, aby Sněmovna lordů neodmítala ve druhém čtení jakýkoliv návrh zákona, který prošel Dolní sněmovnou a navíc byl vládní stranou propagován ve volebním programu
- jakýkoliv zákon, který projde v Dolní sněmovně ve dvou úspěšných zasedáních, může být postoupen ke královskému podpisu i bez schválení ve Sněmovně lordů (s výjimkou zákon a o odložení voleb)
- ztráta moci soudní
- až na ustavené výjimky, nemožnost být členem Sněmovny lordů na základě dědičného titulu

Poslední reformou, která změnila počet zástupců ve Sněmovně lordů, a to v záporných hodnotách, byla reforma, jejímž cílem bylo zbavení členství v Horní komoře těch lordů, kteří v této sněmovně zasedají na základě jejich původu, tedy šlechtického titulu. Otázkou ale je, proč tato reforma přišla až po takové době, kdy již po zavedení Zákona o Parlamentu v roce 1911 bylo jasné, že bude muset v budoucnosti přijít další reforma, která upraví složení Sněmovny lordů a dědičným zástupcům nevolené komory odebere jejich pozice. Je zřejmé, že několik let po vydání Zákona o Parlamentu 1911 došlo k odkladu této záležitosti kvůli probíhající světové válce a následně i druhé. Proč vládnoucí strany v průběhu téměř celého století neprovedly reformu složení Sněmovny lordů dříve?

Podle Donalda Shella v jeho článku *The Future of the Second Chamber* (Shell 2004) k tomu nedošlo právě proto, že pro žádnou vládu Sněmovna lordů nepředstavovala reálnou hrozbu, a to i přesto, že většina hlavních odůvodnění k navrhovaným reformám Sněmovny lordů v minulosti tvrdila opak. Reforma Sněmovny lordů je navíc vždy politicky i časově náročná, proto si každá vláda dobře promýšlí své priority a je možné pozorovat několik návrhů, které byly v rámci úspory času nebo případných vnitřních rozporů uvnitř jednotlivých stran opuštěny.

Velkým kritikem Sněmovny lordů byla vždy Labouristická strana, která dokonce požadovala úplné zrušení Horní komory již od roku 1918 (Říchová 2006). Následně prosazovali v několika svých volebních programech zrušení Sněmovny lordů, případně později její reformu a přejmenování. Zásadním požadavkem pro uskutečnění reformy ale byla dostatečně silná většina labouristů v Dolní sněmovně, která by tak straně zajistila možnost bezproblémového schválení reformy.

Tato situace nastala až po volbách 1997, kdy Labouristé pod vedením Tonyho Blaira získali nejlepší volební výsledek Labouristické strany s celkem 418 poslanci v Dolní sněmovně (portál Politics Resources 2012) a většinou 179 poslanců oproti ostatním stranám (portál Labour). Ve volebním programu strany byla zamýšlená reforma Sněmovny lordů popisována jako modernizační, se záměrem odstranění pozůstatků z historie, které nadále nemohou v demokracii 21. století fungovat. Tato reforma však byla uvedena jako první část komplexnější reformy. Reformou nejvíce ve Sněmovně lordů získala právě Labour, mezi dědičnými lordy, kteří museli komoru opustit, bylo nejvíce zástupců Konzervativní strany a Crossbenchers.

I v dalších letech měla Labour zájem reformovat Sněmovnu lordů, například ve volebním programu pro volby 2010 navrhuje svým voličům možnost rozhodnout prostřednictvím referenda o budoucí podobě Parlamentu v rámci jejich navrhované nové politiky, kde zmiňují mimo jiné odebrání zbývajících dědičných lordů a postupné vytvoření plně volené druhé komory (portál Labour 2010). Na druhou stranu, určitou formu reformy Sněmovny lordů měly ve svých programech i ostatní dvě hlavní strany v Británii, Konzervativní strana a Liberální demokraté. V minulosti Konzervativci tolik neprosazovali změnu a reformy Sněmovny lordů a spíše zastávali názor, že je lepší příliš nezasahovat do chodu Sněmovny lordů a zastávali heslo „*Neopravujme to, co není rozbité.*“ (Shell 2004) Jejich návrhy na případnou reformu byly většinou vytvářeny jako reakce na postoje Labouristů a ani jejich reformy nijak zvlášť nezasahovaly do složení Horní komory. Liberální demokraté provedli pouze jednu reformu, zavedení Zákona o Parlamentu z roku 1911, tedy nejmarkantnější omezení pravomocí Sněmovny lordů.

V současné vládní koalici Konzervativců a Liberálních demokratů byly snahy o reformu Sněmovny lordů do podoby částečně volené komory přivedeny až do Dolní sněmovny, kde ale Vláda neuspěla a současný premiér David Cameron musel

čelit rebelii uvnitř Konzervativní strany. Velkým zastáncem a také patronem této reformy byl předseda Liberálních demokratů Nick Clegg. Liberální demokraté jsou zastánci volené Sněmovny lordů, Konzervativní strana tuto reformu také navenek prosazuje, ale vnitřně je rozpolcená. Vzhledem ke svému neúspěchu byl ale návrh na reformu stažen a Vláda se rozhodla místo projednávání podoby reformy Sněmovny lordů nahradit toto téma důležitější agendou, hlavně řešení ekonomické krize (portál Guardian 2012). Jak je patrné, reformy a jejich návrhy jsou zvláště před volbami velmi vděčným a nevyčerpatelným tématem, reformy je ale obtížné realizovat a jejich prosazení je politicky i časově náročné.

1.3.1 Ženy ve Sněmovně lordů

Další reformy, které upravily složení Sněmovny lordů, byly zejména reformy z let 1958 a 1963, jejichž součástí bylo rozšíření členské základny Sněmovny lordů o důležitou součást britské společnosti – ženy. V současné době je ve Sněmovně lordů zastoupeno 180 žen, které tak tvoří z celkového počtu asi 22 %. Ve srovnání s Dolní sněmovnou, kde jsou ženy zastoupeny taktéž 22 %, je ve Sněmovně lordů žen více, vzhledem k celkovému vyššímu počtu členů Horní komory oproti Dolní sněmovně (Hough 2013). Ve Spojeném království získaly ženy volební právo od 30 let, od roku 1928 mohly volit již v 21 letech. Ve spojitosti žen se Sněmovnou lordů se mohly ženy stát jejich členkami až v roce 1958, kdy v rámci vytvoření doživotních lordů, kteří mají právo zasedat ve Sněmovně lordů pouze do své smrti bez možnosti, aby jejich potomci zdědili jejich titul, bylo toto právo přiznáno i ženám. Od roku 1958 tak bylo až doposud jmenováno celkem 1382 doživotních lordů, z nichž ženy zastupovaly asi 17 %, tedy 239 žen se stalo doživotními členkami Sněmovny lordů (Hough 2013). Od roku 1963 se navíc řady žen ve Sněmovně lordů rozšířily o dědičné držitelky šlechtických titulů v rámci realizace tzv. Peerage Act 1963. Ženy se tak v současné době mohou stát členkami Sněmovny lordů na základě jmenování, a to několika způsoby:

- být jmenovány na základě jejich výběru jmenovací komisí (založena roku 2000)
- být jmenovány na základě doporučení politických stran
- být zvoleny jako nástupkyně v případě, že některý z dědičných lordů, který byl v rámci výjimky při reformě 1999 ponechán jako jeden z 92 dědičných lordů ve sněmovně, zemře (tato možnost je pouze

teoretická, zatím jsou v reformované sněmovně držiteli dědičných titulů pouze muži (portál BBC 2013).

Před rokem 1997 ženy získávaly méně než jednu pětinu jmenování. Po nástupu Tonyho Blaira do funkce premiéra se toto číslo zvýšilo na 20 % a za vlády Gordona Browna dokonce na 30 % (Eason 2009). Byla to právě Labouristická strana, která prosazovala vyšší zastoupení žen v politice (portál Labour 1997) a následně také získala ve volbách 1997 historicky nejvyšší počet žen do svých řad v Dolní sněmovně (portál UK Political 2010). Za vlády Davida Camerona bylo jmenováno 37 ženských zástupkyň do Sněmovny lordů z celkem 117 jmenovaných peerů, tedy 31,6 % (Leys 2012) a David Cameron také zmínil potřebu všeobecně podporovat zastoupení žen nejen v Konzervativní straně (portál BBC 2010). V prosazované, ale neúspěšné reformě z roku 2010 byla také zamýšlena zabudovaná systémová genderová vyváženost ve složení Horní komory (portál Nick Clegg 2010). Procento jmenovaných žen do pozic ve Sněmovně lordů se v posledních letech pomalu postupně zvyšuje. Ženy by měly být ve Sněmovně lordů spravedlivěji zastoupeny i přesto, že se jedná o nevolenou komoru. Ta se stejně jako komora volená účastní rozhodování a je součástí demokratického systému, proto i zde by mělo být alespoň částečně promítnuto složení společnosti (Eason 2009). Ženy jsou součástí Sněmovny lordů jen něco málo přes padesát let a jejich počet postupně vzrůstá, jak je patrné z následující tabulky.

Tabulka 1: Zastoupení žen ve Sněmovně lordů (portál QUB 2010)

volební období	Počet žen	% žen ve sněmovně
1959	4	0,4
1964	26	3
1966	33	3
1970	39	4
1974	47	4
1979	56	5
1983	62	5
1987	54	5
1992	75	6
1997	87	7
2001	111	16
2005	126	19
2009	146	20
2010	180	22

Dvě důležitá data, kdy je možné pozorovat patrné zvýšení zastoupení žen ve Sněmovně lordů. Jsou rok 1964, kdy bylo možné po reformě pozorovat sněmovnu rozšířenou o ženy, které sem měly přístup jako držitelky dědičných titulů a rok 2001, tedy období po reformě, která ze Sněmovny lordů vyloučila dědičné lordy. V tomto období se procento žen zastoupených v Horní komoře více než zdvojnásobilo. Vyloučení dědičných lordů ze sněmovny tak zvýšilo zastoupení žen z 8,8 % na 15,8 % (i když to byl pouze vedlejší účinek reformy) a od té doby se zastoupení žen zvyšuje. To je patrné i v genderovém složení tří politických stran zastoupených ve Sněmovně lordů:

Tabulka 2: Zastoupení žen ve stranách (Eason 2009 a Cracknell 2013)

2013		
Labour	63	29%
Konzerv.	39	18%
Lib. Dem.	26	29%

1999		
Labour	41	22%
Konzerv.	35	15%
Lib. Dem.	11	20%

Jediná strana, která zaznamenala pokles v zastoupení žen je Konzervativní strana, zároveň je ale snahou předsedy strany Davida Camerona posílit postavení žen v jeho straně.

V průběhu posledních několika desetiletí se zastoupení žen ve Sněmovně lordů postupně zvyšuje. Po reformě z roku 1999 se zvýšení poměru žen v Horní komoře projevilo nejvíce, navíc se stále zvyšují snahy o uvedení vyššího počtu žen do politiky. To je patrné i z postupného zvyšování procentuálního zastoupení žen v jednotlivých skupinách ve Sněmovně lordů. Výjimkou bez zastoupení žen jsou biskupové, jejichž členkami se ženy ani stát nemohou.

2 Právomoci Sněmovny lordů

Právomoci, které dnes Sněmovna lordů využívá, je možné rozdělit podle toho, jak patrně navenek je jejich využívání. Sice patrný, ale nepříliš markantní vliv Sněmovny lordů v legislativním procesu je prosazování pozměňovacích návrhů. Ty jsou pak následně Vládou buď akceptovány jako návrhy jednotlivých lordů a následně zahrnuty do vládních pozměňovacích návrhů nebo vládou akceptovány beze změn. Následně také pokud jsou změny uskutečněny ve Sněmovně lordů, musí je schválit Dolní sněmovna, případně jen jejich část a opět tyto změny procházejí procesem tzv. ping-pongu mezi oběma komorami, dokud obě komory nenaleznou společný názor na znění zákona. Tato procedura může trvat teoreticky donekonečna, celý čas určený na jednání o daném zákoně je ale omezen časovým rozvrhem v Parlamentu, záleží i na délce zasedacího období a také na tom, jaké další zákony jsou ještě v plánu k projednání. V případě, že se obě komory neshodnou na stejném znění zákona, často některá z komor nabídne kompromis, pokud ani v tomto případě není možnost se dohodnout na stejném znění, je pravděpodobné, že zákon, který není postoupen ke královskému podpisu do ukončení zasedacího období, nebude schválen (portál Politics 2004).

Za nejméně patrný můžeme považovat vliv Sněmovny lordů, který je prosazován skrze interpelace vlády, debaty ve sněmovně vedené na určité téma, případně i agendu a její výsledky témat a záležitostí projednávaných v komisích. Přesto jsou zejména interpelace Vlády Sněmovnou lordů považovány za nástroj, kterým Sněmovna lordů udržuje Vládu v odpovědnosti (Russel 2008). Vláda tak

musí před Sněmovnou lordů obhajovat svá stanoviska prostřednictvím ministrů, případně premiéra, kteří se zasedání účastní, je ale zřejmé, že interpelace na půdě Sněmovny lordů nemají takovou váhu jako známé a zároveň i medializované Prime Minister Questions, tedy interpelace premiéra v rámci Dolní sněmovny. Jde zde spíše o prezentaci práce Vlády a její záměry, vysvětlení záměrů a také současně projednávaných zákonů, což je i pro část členů Sněmovny lordů základem pro rozhodování o zákonech, které Vláda do sněmovny uvede. Mezi tyto členy se řadí zejména peerové zasedající na lavicích určených pro Crossbenchers.

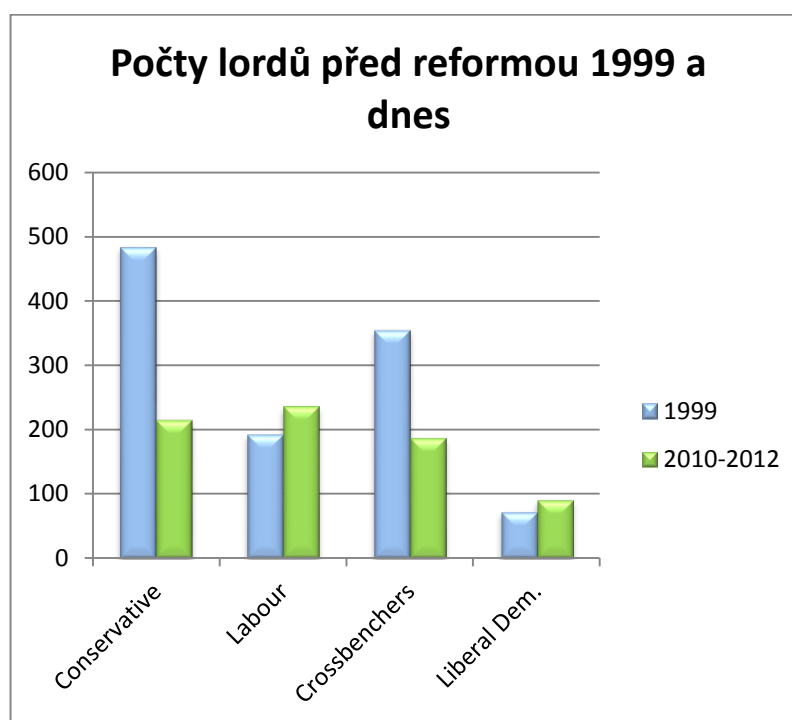
Nejlépe měřitelnou pravomocí z hlediska četnosti jejího využívání jsou tzv. government defeats, tedy situace, kdy Sněmovna lordů hlasuje o návrhu zákona zpracovaného vládou a zákon Sněmovnou lordů není schválen. Do Sněmovny lordů takto neschválených vládních návrhů se nezapočítává volné hlasování o zákonech, ve kterých se členové stran mohou svobodně rozhodnout bez toho, aby strana toto rozhodnutí ovlivňovala na základě stranické disciplíny (mezi tyto zákony patřil například i zákon o lovu lišek apod.).

Za zákon, který je považován za tzv. government defeat je považován takový, ve kterém vláda zaujímá určité stanovisko a ze strany vládních stran se řídí stranickou disciplínou, ale kde počet lordů, kteří obhajují pozici vlády je menší než počet těch, kteří jsou vzhledem k tomuto zákonu v opozici (Russel 2008). Vláda má následně několik možností jak postupovat, pokud má zájem na tom, aby zákon prošel. Buď se bude snažit rozhodnutí Sněmovny lordů zvrátit, nebo ho přijme. Při pokusu o změnu mínění Sněmovny lordů může Vláda přidat úpravy zákona a následuje proces tzv. ping-pongu mezi Sněmovnou lordů a Dolní sněmovnou, kdy si obě komory zákon posílají spolu s úpravami, které na něm provedly a také s poznámkami k úpravám, které provedla druhá komora. Zákon může projít pouze tehdy, když ho obě komory schválí ve stejném znění, ke kterému se propracují právě na základě procedury ping-pongu (Russel 2008). Vláda má také možnost zákon prosadit bez ohledu na rozhodnutí Sněmovny lordů, která zákon odmítla schválit, a to za využití Zákona o Parlamentu z roku 1911 a 1949. Této procedury bylo však od jejího schválení jako zákona využito pouze čtyřikrát (portál Parliament UK c). Průběh schvalování zákona takovýmto způsobem je poměrně zdoluhavé a náročné a ubývá tak čas, který byl předem naplánován pro projednávání další legislativy, proto se Vláda častěji uchyluje ke kompromisu a Dolní sněmovna má tak za úkol během

procesu ping-pongu najít kompromis, který by vedl ke konečnému schválení zákona. Následující tabulka znázorňuje, jak se vyvíjel počet členů Sněmovny lordů od roku 1999 a po grafu následující tabulka ukazuje vývoj počtu zákonů, které Sněmovna lordů neschválila a jejich poměr vzhledem k celkovému počtu zákonů, které byly uvedeny do Sněmovny lordů jako zákony podléhající stranické disciplíně.

Tabulka 3: Zastoupení stran ve Sněmovně lordů (Purvis 2012)

Zasedací obd.	Conservative	Labour	Crossbenchers	Liberal Dem.
1999	484	193	355	72
1999/2000	232	201	163	62
2000/2001	225	195	162	21
2001/2002	217	190	179	65
2002/2003	210	185	179	64
2003/2004	202	201	185	68
2004/2005	205	199	181	69
2005/2006	208	212	201	78
2006/2007	202	217	201	78
2007/2008	199	214	206	74
2008/2009	189	212	183	71
2009/2010	185	211	186	72
2010-2012	214	235	186	90

Z tabulky i grafu je patrný vliv reformy v roce 1999, kterou prosadili Labouristé. Odchod peerů, kteří ve Sněmovně lordů zasedali na základě dědičných titulů, nejvíce ovlivnilo počty lordů náležejících ke dvěma nejpočetnějším skupinám ve Sněmovně lordů – Konzervativcům a tzv. Crossbenchers, z čehož následně postupně profitovala Labouristická strana. Konzervativci přišli téměř o polovinu svých zástupců, čímž se jejich počty téměř vyrovnaly s počtem zástupců Labour a počty zástupců Crossbenchers byly taktéž sníženy více než o polovinu. Počet zástupců Labouristů zůstal nezměněn a postupným vývojem až doposud převýšil ostatní skupiny ve Sněmovně lordů. I přesto zůstává počet lordů v rámci největších skupin ve sněmovně víceméně vyrovnaný a žádná strana nemá ve Sněmovně takovou většinu, aby přehlasovala ostatní strany a skupiny ve sněmovně.

Následující tabulka pak zaznamenává přehled počtu zákonů, které byly do Sněmovny lordů uvedeny jako zákony podléhající stranické disciplíně, počet odmítnutí těchto zákonů Sněmovnou lordů a procentuální vyjádření těchto odmítnutí. Průměrné procento zamítnutých návrhů zákonů je 30,6 %.

Tabulka 4: Vládní zákony uvedené do Sněmovny lordů (Purvis 2012)

Zasedací obd.	Celkem zákony pod str. disciplínou	Defeats	% of defeats
1999	99	31	31,3
1999/2000	192	36	18,7
2000/2001	40	2	5
2001/2002	172	56	32,5
2002/2003	226	88	38,9
2003/2004	176	64	36,3
2004/2005	67	37	55,2
2005/2006	192	62	32,2
2006/2007	104	45	43,2
2007/2008	125	29	23,2
2008/2009	89	25	28
2009/2010	43	14	32,5
2010-2012	236	48	20,3
	1761	537	30,6

O zákonech předložených vládou se ve Sněmovně lordů hlasuje na základě stranické příslušnosti, pokud nejde o tzv. volné zákony, kde Lordi hlasují podle vlastního přesvědčení. Členové Sněmovny lordů náležející ke straně, která právě není u vlády, hlasují, až na malé výjimky rebelujících lordů, vždy proti vládě. Skupinami, které ve Sněmovně lordů nehlasují na základě stranické disciplíny, jsou Lordi náležející ke Crossbenchers a také zástupci anglikánské církve.

V zasedacím období 2001/2002 byl do Sněmovny lordů uveden Zákon o antiterorismu, kriminalitě a bezpečnosti. Byl zde třináctkrát odmítnut, než se stal zákonem. Ve stejném zasedacím období i u jiných zákonů trvalo poměrně dlouho, než prošly Sněmovnou lordů a staly se zákonem, jako například Zákon o zdraví zvířat (Animal Health Bill), který byl zamítnut celkem desetkrát, nebo Zákon o imigraci, národnosti a poskytování azylu zamítnutý devětkrát. Všechny tyto zákony ale nakonec po proceduře tzv. ping-pongu prošly hlasováním obou komor a byly schváleny (Cowley 2003). Největší pokles ve vztazích vlády a Sněmovny lordů byl patrný zejména za Blairovy vlády, kdy je možné pozorovat největší počet neschválených zákonů Sněmovnou lordů, tedy tzv. defeats, a také dlouhou fázi procedury ping-pongu mezi oběma komorami (Shell 2004).

Parlamentsy jsou obvykle obsazovány na základě voleb, kdy občané rozhodují o složení horních i dolních komor a ve většině případů křesla v parlamentních sněmovnách obsazují poslanci, případně senátoři se stranickou příslušností. Mandáty členů ve Sněmovně lordů nepodléhají ale procesu voleb, často jsou členové Sněmovny lordů do této sněmovny jmenováni v rámci uznání jejich dosavadní práce a zásluh pro Spojené království nejen v oblasti politiky a služeb pro monarchii, ale také za jejich činnost v odvětví vědy, medicíny a jiných oblastí lidské činnosti. Proto se sem dostávají nejen lidé se zkušenostmi z politiky a stranickou příslušností, ale také lidé, kteří nikdy předtím žádnou podobnou funkci nevykonávali. Ke Crossbenchers tedy náleží peerové bez stranické příslušnosti, kteří nepodléhají žádné stranické disciplíně a také bývalí členové stran, kteří se rozhodli nehlasovat na základě stranické disciplíny, a proto se od ní distancovali ke Crossbenchers. Mezi členy Crossbenchers zasedá i bývalý Speaker Dolní sněmovny, který se již při vykonávání svého úřadu v Dolní sněmovně musí zřít své stranické příslušnosti a vykonávat tuto funkci nestranně a bez členství v jakékoliv politické straně (Russel 2009). Patří sem i bývalí diplomati, státní úředníci či bývalí příslušníci armády.

Zajímavou skupinou ve Sněmovně lordů jsou také tzv. Stevensonovi peerové, známí také jako peerové lidu, kteří jsou součástí skupiny Crossbenchers. Od roku 2000 existuje ve Sněmovně lordů jmenovací komise, která má za úkol vybírat na základě přihlašovacích formulářů a rozhovorů nové členy Sněmovny lordů na základě dobrovolného přihlášení se do sněmovny (Russel 2009). V čele této jmenovací komise stojí Lord Henry Stevenson, který je sám členem skupiny Crossbenchers (portál Parliament UK d). Přesto, že se na počátku přihlásilo k přijetí do Sněmovny lordů více než 3000 lidí z různých částí Spojeného království a z různých profesí. Kritiku následně sklídl fakt, že prvních patnáct nových peerů jmenovaných na základě jejich vlastní dobrovolnosti se až příliš podobá peerům, kteří již ve Sněmovně lordů zasedají na základě jejich čestného jmenování, jako například policejní úředníci, profesori, lékaři či političtí aktéři a lidé ze střední třídy nedostali příliš šanci, jak ovlivňovat dění ve Sněmovně lordů prostřednictvím členství v ní (portál BBC 2001). V rámci zavedení možnosti pro získání pozice peera pro běžné občany se očekávala větší reprezentativnost společnosti než výběr nových peerů, kteří se svým podmínkami, ze kterých přišli, příliš neliší od lordů, kteří již ve sněmovně zasedají. Na druhou stranu museli uchazeči o pozici člena Horní komory splňovat určitá kritéria, která byla základem pro jejich následný výběr a jmenování:

- *„dosažené úspěchy společně se životem, který kandidát vede – zkušenosti, dovednosti, kompetence*
- *schopnost přispět výrazně k práci sněmovny*
- *dostatek času k účasti se na přispívání na procedurách a práci ve sněmovně*
- *porozumění ústavnímu rámci, včetně zakotvení Sněmovny lordů*
- *další osobní kvality, jako je částečná integrita a nezávislost*
- *silné osobní přesvědčení a nadšení v nejvyšší standardy veřejného života*
- *nezávislost vůči jakékoli politické straně“ (Leys 2012)*

Ustavením možnosti dobrovolného členství ve Sněmovně lordů byla očekávána vyšší aktivita skupiny Crossbenchers, takto vybraní peerové z lidu své členství berou spíše jako službu státu a zaměstnání než jen čestné vyznamenání za svou činnost.

Mnoho členů Crossbenchers je spíše postarší, nízkou měrou se také účastní na hlasování, hlasují méně než straníční peerové - nepodléhají tlaku stranické disciplíny, těžko získávají veškeré dostupné informace k projednávaným tématům a sami se musí na základě debat rozhodovat o tom, jak hlasovat a utvářet si o každém jednotlivém zákonu svůj názor, což může být náročné (Russel 2009). Hlasy Crossbenchers v některých případech rozhodují o tom, zda vládní návrh ve Sněmovně lordů uspěje, či neuspěje. Například v období od 1999 do 2007 z celkem 1085 návrhů zákonů uvedených do Sněmovny lordů měli Crossbenchers v 78 případech rozhodující hlasy a ve většině těchto případů nakonec došlo ke ztrátě na straně Vlády (Russel 2009). Většina případů, kdy hlasy Crossbenchers rozhodují o úspěchu či neúspěchu Vlády ve Sněmovně lordů jsou taková hlasování, která jsou velmi těsná, a jedná se jen o minimum hlasů, které rozhodnou, jak hlasování dopadne (Russel 2007).

Přesto, že Crossbenchers spadají do jedné skupiny a mají i vlastní organizaci s tzv. pořadatelem schůzí (příp. svolavatelem), vzájemně se informují o průběhu schůzí a jejich obsahu nejen na týdenních setkáních, ale i písemně, nehlasují jednotně. V součtu nejednotnosti v rámci hlasování s jejich nízkou účastí na něm je tedy možné říci, že Crossbenchers nemají příliš velký vliv při hlasování a jako důsledek stranické disciplíny uplatňované ve stranických skupinách, která vede nejen k vyšší účasti stranických peerů na hlasování, ale také k jejich jednotnosti, hlasy stran ve Sněmovně lordů většinou potlačí hlasy Crossbenchers i ostatních skupin (Russel 2007).

Podobnou skupinou jako Crossbenchers jsou i biskupové anglikánské církve, kteří také nepodléhají stranické disciplíně. Stejně jako oni také hlasují nejednotně a jejich účast na hlasování je velmi malá. Od labouristické reformy v roce 1999 jejich průměrná účast na hlasování nebyla vyšší než účast v zasedacím období 2010-2012, kdy tvořila 5,79 % z celkového počtu 26 biskupů. Následující tabulka podává přehled účasti biskupů na hlasování jak v procentech, tak průměrný počet biskupů v jednotlivých zasedacích obdobích.

Tabulka 5: Účast biskupů na hlasování (Purvis 2012)

Zasedací obd.	Účast biskupů na hlasování	
1999/2000	2,81%	0,73
2000/2001	3,55%	0,92
2001/2002	3,29%	0,86
2002/2003	4,03%	1,05
2003/2004	2,86%	0,74
2004/2005	4,28%	1,11
2005/2006	2,11%	0,55
2006/2007	2,20%	0,57
2007/2008	4,20%	1,09
2008/2009	2,13%	0,55
2009/2010	4,79%	1,25
2010-2012	5,79%	1,51

Jak je patrné z tabulky, účast biskupů na hlasování je opravdu malá a jen v několika zasedacích obdobích překročila průměr více než jedné osoby. V celkovém průměru tedy přítomnost biskupů na hlasování nepřekročí číslo jedna a ani v ovlivňování výsledků hlasování o vládních návrzích uvedených do Sněmovny lordů tato skupina nevykazuje téměř žádný vliv a případy, kdy hlasy biskupů rozhodly o konečném výsledku hlasování ve Sněmovně lordů, jsou v tomto období pouze tři, což je zanedbatelný počet (Russel 2007).

Stranou, která ve Sněmovně lordů za vlády Labour hrála důležitou roli, jsou Liberální demokraté. Za vlády Labour do roku 2010 strana Liberálních demokratů nebyla vůči zákonům produkovaným labouristickou vládou až tolik vyhraněná, jejich hlasování proti vládním zákonům se v průběhu let měnilo, zpočátku do roku 2001 tvořily nesouhlasné hlasy Liberálních demokratů maximálně polovinu, od roku 2001 pak již hlasování proti vládním zákonům u Liberálních demokratů neklesá pod 75 %. Za vlády Labour lze tedy ve Sněmovně lordů považovat stranu Liberálních demokratů za pivotální stranu, která často rozhodovala o výsledku hlasování o vládních zákonech (Whitaker 2006). V současnosti však Lordové náležející

k Liberálním demokratům hlasují na základě stranické disciplíny, v minulém zasedacím období hlasovali proti Vládě jen v 2,5 % (Purvis 2012). Liberální demokraté navzdory svému nepříliš velkému počtu zástupců ve Sněmovně lordů (jedná se zhruba o polovinu oproti jednotlivým třem největším skupinám v Horní komoře) ovlivnili tolik výsledků, jako opoziční Konzervativci (Russel 2007). Pokud by teoreticky Liberální demokraté podporovali labouristickou vládu stejně jako zpočátku jejich vlády, neutrpěla by tato vláda zdaleka tolik defeats, než jak tomu bylo ve skutečnosti (pouze 27 podle autorek Russel a Sciara oproti skutečným 283 vládním neúspěchům ve Sněmovně lordů) (Russel 2007). Jak je tedy patrné, Liberální demokraté ve Sněmovně lordů skutečně hráli roli pivotální strany, která rozhodovala o konečném výsledku vládních návrhů uvedených do sněmovny.

V současné době je ale strana Liberálních demokratů součástí koaliční vlády a proto již ve Sněmovně lordů figuruje jako strana, která plně podporuje stanovisko Vlády. V posledním zasedacím období, které trvalo dva roky, tato vláda utrpěla ve Sněmovně lordů jen 20,3 % zamítnutých návrhů z celkového počtu 236 vládních návrhů zákona uvedených do sněmovny. Jedná se o nejmenší podíl vládních neúspěchů ve Sněmovně lordů od zasedacího období 2001/2002. I tento výsledek poukazuje na to, že Liberální demokraté mají ve Sněmovně lordů důležitou pozici a fakt, že je tato strana součástí vládní koalice právě hraje ve prospěch Vlády.

Tyto výsledky poukazují na fakt, že i přesto, že je Sněmovna lordů všeobecně považována za komoru, ve které stranická příslušnost hraje velmi malou roli a i přesto, že by se mohlo zdát, že Crossbenchers, kteří tvoří ve Sněmovně lordů jednu ze tří nejpočetnějších skupin, nestraničnost Sněmovny lordů potvrzují, nemá tato skupina na výsledky hlasování i kvůli již zmíněným faktorům – jejich nízká účast na hlasování a nejednotnost – takový vliv na výsledky hlasování v Horní sněmovně jako ostatní skupiny, které jsou součástí politických stran a podléhají tak stranické disciplíně. Tvrzení o nestraničnosti Sněmovny lordů je tedy přehnané. Za jeden z prvků nestraničnosti může být považován spíše fakt, že lidé jmenovaní na pozice ve Sněmovně lordů ne vždy mají za sebou zkušenosti z politiky a nejsou jí tedy až tolik ovlivněni. Jsou to lidé pocházející z různých profesí a jsou to často experti ve svých oborech (na základě čehož byli patrně i jmenováni) a jejich zkušenosti vnášejí do debat nový pohled a rozmanitost. Takovíto lidé ale mohou zasedat jak lavicích Crossbenchers, nebo si vybrat podřízenost stranické disciplíně.

Jak plyne z přehledů neúspěchů vládních návrhů zákonů ve Sněmovně lordů, hraje v tomto směru Sněmovna lordů v systému i navzdory tomu, že je považována spíše za poradní sněmovnu s pravomocí využitelnou spíše jen pro pozdržení legislativy bez dalších větších možností jak ji ovlivnit, svou roli, kterou je nutné brát v potaz. Sněmovna lordů má možnost nesouhlasit s návrhy zákonů, které Vláda do sněmovny uvádí, zároveň je ale v moci Vlády a Dolní sněmovny rozhodnutí Lordů změnit. Jedná se tedy o nepatrnou pravomoc, která má sice možnost legislativu ovlivnit, děje se tak, ale hlavní slovo v rozhodování má stále Dolní sněmovna.

Na druhou stranu by ale defeats, které Vláda ve Sněmovně lordů utrpěla, měly absolutně nulovou hodnotu, pokud by pro Vládu působily pouze jako nepříjemné zdržení v projednávání legislativy, neměly na ni žádný vliv a jako snahy o změnu by byly Dolní sněmovnou běžně zamítány a nebrány vůbec v potaz. Pro Vládu je často jednodušší najít vhodný kompromis a uznat některé návrhy Lordů, než se složitě snažit o potlačení stanoviska Sněmovny lordů a plýtvat tak časem určeným k projednávání další legislativy.

2.1 Vztah Sněmovny lordů a Dolní sněmovny

Vztah Sněmovny lordů a Dolní sněmovny se v průběhu historie měnil a v rámci tohoto vztahu došlo k viditelným změnám. Původně jediná komora postupně slábla a postupnými reformami a ústupky se dostala až na podřazenou pozici oproti nové komoře, kterou je dnes Dolní sněmovna a nad kterou měla původně Sněmovna lordů převahu. Komora, která zpočátku byla jediným poradním orgánem panovníka se tak v průběhu staletí přeměnila ve sněmovnu stále obsazovanou na základě určitého postavení jmenovaného a na čestném uznání jeho práce, zároveň ale s částí ženských zástupkyň a také zástupců přímo z lidu, kteří se ve Sněmovně lordů angažují dobrovolně na základě svého rozhodnutí sem vstoupit. Zároveň ale ze Sněmovny lordů téměř vymizeli zástupci s dědičnými tituly, kteří zpočátku byli hlavními aktéry této komory.

Historie změnila ve vztahu obou komor také to, jak jedna komora ovlivňuje složení té druhé. Vzhledem k tomu, že Sněmovna lordů existovala dříve a Dolní sněmovna na své postupně vzrůstající roli musela dlouho pracovat, aby se dostala až do dnešní podoby, původně to byli členové Sněmovny lordů, kteří měli možnosti, jak

ovlivňovat složení Dolní sněmovny a zajistit tak, aby byla Dolní sněmovna obsazena takovými kandidáty, kteří byli Lordy považováni za vhodné (McCahill 2009). Lordové, kteří původně měli vliv na složení Dolní sněmovny, jsou v dnešní době naopak vybírání členy Dolní sněmovny a na doporučení premiéra jmenování královnou. Hlavními hybateli ohledně jmenování nových členů Sněmovny lordů jsou straničtí leadeři, kteří díky své tzv. patronské pravomoci mají vliv na to, kdo bude mít do Sněmovny lordů přístup. Jedná se nejen o bývalé politiky, ale i o finanční dárce, mediální magnáty a další důležité osobnosti, jimž tak předseda strany vyjadřuje dík, případně je tak motivuje k další spolupráci (Shell 2004). V současné době jsou to tedy členové Dolní sněmovny, kdo ovlivňuje složení Sněmovny lordů, oproti minulosti, kdy Lordové měli možnosti jak ovlivňovat Dolní sněmovnu nejen za pomoci podpory kandidátů, ale také z titulu svého vlivu ve svých okresech o kandidátech přímo rozhodovat.

Za největší omezení pravomocí Sněmovny lordů je považován Zákon o Parlamentu z let 1911/1949, který určil podřízenost Sněmovny lordů oproti Dolní sněmovně a dal tak poslancům Dolní sněmovny a Vládě možnost obejít v případě potřeby odhlasování zákona ve Sněmovně lordů, nebo její zamítavý postoj. Sněmovně lordů byla také odebrána pravomoc rozhodovat o finančních a daňových zákonech a zůstala tak pouze Dolní sněmovně. Sněmovna lordů následně přijala pozici podřazené sněmovny a brala Dolní sněmovnu jako hlavního aktéra i kvůli jejímu postavení jako volené komory. Status Sněmovny lordů jako poradního orgánu s možností pouze pozdržet legislativu bez možnosti ji úplně zamítnout byl následně ještě potvrzen schválením Doktríny ze Salisbury, která byla potvrzením toho, že volená Dolní sněmovna a tím pádem i Vláda a její program by neměly být odmítány Sněmovnou lordů, která jako nevolená komora nemá takovou legitimitu pramenící od voličů. Přesto Zákon o Parlamentu zůstal nevyužit až do devadesátých let (portál Parliament UK c). I přesto, že se tedy o nadřazenosti Dolní sněmovny hovoří právě v souvislosti se zavedením Zákona o Parlamentu z let 1911/1949 a od této doby je považována Sněmovna lordů za nevýznamnou komoru. Byla tak však označována pouze v rámci svých formálních pravomocí a ne na základě praktického chování sněmovny a jejich využívání. Přesto, že byly Zákony o Parlamentu využity až v 90. letech, Sněmovna lordů pochopila a přijala svou pozici a i její členové berou faktickou podřízenost Dolní sněmovně jako danou (Říchová 2006). Sněmovna

dobrovolně přijala pozici komory, která má poradní funkci a nesnaží se tak soupeřit s Dolní sněmovnou.

Změny v důležitosti Sněmovny lordů a přijetí jejich role jako ale nejsou známkou toho, že Sněmovna lordů přestala mít jakýkoli vliv. Zůstala revizní komorou se spíše poradní funkcí, jejíž pravomoc legislativu rušit se změnila v pravomoc ji pozdržet. Sněmovna nadále projednává legislativu, přidává k ní své pozměňovací návrhy a má možnost zamítnout vládní návrh zákona. Přesto s Dolní komorou spíše spolupracuje, než by s ní soupeřila o vliv. I přesto, že má možnost ministry a premiéra interpelovat v rámci projednávaných témat a celkové činnosti vlády, hlavní úlohu zde v interpelacích hraje Dolní sněmovna a zejména Opozice jejího veličenstva, která má plnit úlohu strážce nad činností Vlády. Na druhou stranu podle názoru Denise Cartera v článku *The Powers and Conventions of the House of Lords* (Carter 2003) je to spíše Sněmovna lordů, která udržuje vládu v odpovědnosti, a to nejen za pomoci interpelací, kdy se Vláda zodpovídá Sněmovně lordů ohledně vedení své politiky, ale také vychází ze srovnání počtu *defeats*, tedy odmítnutých návrhů zákonů v obou komorách. Zatímco v pěti zasedacích obdobích v rozmezí let 1997 a 2002 tvořily zamítnuté návrhy ve Sněmovně lordů asi 25 % z celkem 639 zákonů uvedených do sněmovny jako legislativa podléhající stranické disciplíně, v Dolní sněmovně tyto zákony prošly bez jediného zamítnutí (což souvisí právě se stranickou disciplínou a dostatečně silnou většinou tehdejší vládní Labouristické strany) (Carter 2003). Zamítnutí vládních zákonů uvedených do Sněmovny lordů zde tedy autor považuje za zpětné hodnocení práce Vlády a vyjádření nespokojenosti s produkovanou legislativou.

Tento jev je ale pouze odrazem rozdílného složení obou komor, kdy hlasy ve Sněmovně lordů sice také podléhají stranické disciplíně, ale vzhledem k tomu, že žádná strana nedisponuje většinou, která by mohla přehlasovat ostatní strany a skupiny ve Sněmovně lordů tak jak je tomu v Dolní sněmovně, musí vláda počítat i s možnými neúspěchy a více pestrým složením názorů Sněmovny lordů, které se tak odráží v občasném nesouhlasu s vládními návrhy.

Ohledně pravomocí obou komor, je to pouze Dolní sněmovna, na základě jejíž většiny je tvořena vláda a také pouze Dolní sněmovna má pravomoc vládě vyjádřit nedůvěru nebo odvolávat jednotlivé ministry (Shell 2004). V rámci

vytváření legislativy Sněmovna lordů v případě nesouhlasu se současným zněním produkované legislativy tento nesouhlas projevuje, následuje jednání o možné jiné podobě návrhu a následně Sněmovna lordů pouze doplňuje mezery v jednotlivých zákonech a přidává své vlastní návrhy jak zákon upravit. Skromná schopnost a pravomoc Sněmovny lordů pozdržet legislativu neodrazuje Lordy od změn legislativy v jejich prospěch a podle jejich záměrů (Whitaker 2006). Případné nesrovnalosti se postupně projednávají v rámci obou komor prostřednictvím tzv. procedury ping-pongu.

V podstatě má Sněmovna lordů poradní funkci, která je ale záměrně využívána i samotnou Vládou v případech, kdy je potřeba zákon ještě doplnit a projednat před jeho uvedením k hlasování. Takto upravený zákon následně putuje do Dolní sněmovny (Kysela 2000). Na druhou stranu Denis Carter v článku o pravomocích Sněmovny lordů (Carter 2003) uznává Sněmovnu lordů jako efektivnější komoru se silnějšími pravomocemi než má Dolní sněmovna a poukazuje na to, že Sněmovna se rozhodla jich pouze příliš nevyužívat a uznat tak prvenství Dolní sněmovny jako volené komory. Mezi tyto pravomoci zařazuje hlavně možnost doplňovat a upravovat znění zákonů a také prostřednictvím legislativního procesu udržovat vládu v odpovědnosti. Poukazuje zde na možnost Sněmovny lordů věnovat se detailněji pozměňovacím návrhům v dlouhém časovém období oproti Dolní sněmovně a také na zvyklosti, které se liší v tom, že Dolní sněmovna a její debatní časové úseky jsou regulovány Speakerem Dolní sněmovny, kdežto Sněmovna lordů se v tomto reguluje sama a každý peer má možnost mluvit bez přerušení libovolně dlouho (Carter 2003). V tomto případě se jedná spíše o ideální prostředí, kterým ale obě komory nejsou. Sněmovna lordů nemůže projednávat legislativu donekonečna (je omezena nejen další legislativou nutnou k projednání, ale také například délkou zasedacího období) a případné zablokování zákona jeho opětovným neodsouhlasením ve Sněmovně lordů může být překlenuto pomocí využití Zákona o Parlamentu. Případné pozměňovací návrhy Lordů navíc nebývají přijímány bez výhrad a během procedury ping-pongu jsou změny obou stran vzájemně upravovány a běžnější je tak kompromis než neustálé spory o jednotlivé úpravy zákonů.

Většina práce vykonané v Dolní sněmovně probíhá v komisích. Přesto podle Shella Dolní sněmovně chybí kromě dostatku času nutného k projednání legislativy také odborníci a lidé, kteří mají v určitých tématech skutečný zájem je řešit. V tomto

případě považuje za výhodu existence Sněmovny lordů nejen v možnosti detailního projednání legislativy na žádost Vlády a úspory času Dolní sněmovny, ale také v její spolupráci s Dolní sněmovnou v mnoha odvětvích, a fakt, že spolupráce je ve vztahu obou komor běžnější než soupeření o vliv a důležitost (Shell 2004). Z tohoto důvodu se jeví obě komory spíše jako vzájemně propojené symbiotické celky, než dvě soupeřící komory, které si nutně musí vyjasňovat vzájemné meze a pravomoci. Největší část spolupráce je patrná nejvíce v nelegislativní činnosti obou komor. Některé prvky spolupráce vznikly náhodně, ale většinou je spolupráce plánovaná. Když například v roce 1980 Dolní sněmovna rozhodla o zrušení Komise pro vědu a technologie (portál Parliament UK 2010), byla ve Sněmovně lordů vytvořena komise, která měla za úkol pokrýt agendu zrušené komise Dolní sněmovny (portál Parliament UK 1999). Tento příklad byl následován dalšími případy, kdy se Sněmovna lordů snažila o doplnění oblastí, kde Dolní sněmovna nemá dostatečné prostředky na to, aby určitou oblast pokryla, ať už prostřednictvím vytváření výborů či ad hoc komisí ze strany Lordů (Shell 2004).

Podle baronky Hayman, předsedkyně Sněmovny lordů v letech 2006-2011 jsou členy Sněmovny lordů takoví lidé, kteří již nemají žádné vyšší ambice, proto berou členství ve Sněmovně lordů jako své poslání a hodlají ho využít ke zkvalitnění diskuze na půdě Parlamentu vnesením nového pohledu. Sněmovna se tak často vyšší měrou než jindy angažuje v otázkách, které souvisí s etickými problémy, lidskými právy či jinými celospolečenskými tématy, jejichž pojetí je často rozporuplné. Podle baronky Hayman je hlavním artiklem Sněmovny právě její odlišnost od Dolní sněmovny, odlišnost, která přidává na kvalitě rozpravám a obohacuje tak britskou politiku. Pokusy o reformy, které se snaží co nejvíce připodobnit Sněmovnu lordů Dolní sněmovně, se tak mohou zdát jako kontraproduktivní (Hayman 2006). To potvrzuje i Blanka Říchová, která v rámci hodnocení reform Sněmovny lordů souhlasí s tím, že další změny by měly být prováděny jako navazující a odpovídající dosavadnímu přístupu k reformám, bez zbytečně radikálních kroků jako je zrušení Crossbenchers apod (Říchová 2006). V případě volené sněmovny by tak měl být předem zvážen fakt, jak bude stranická politika a disciplína ovlivňovat legislativní proces, jak by mohla Sněmovna lordů zablokovat systém v případě, že by zde na základě voleb vznikla většina opačná než v Dolní sněmovně a tedy i Vládě. Na základě současných zkušeností se stranickou disciplínou a jejím dodržováním

v politickém prostředí Spojeného království by tak Sněmovna lordů pro Vládu a její zákony mohla tvořit překážku překonatelnou pouze za pomoci využívání Zákona o Parlamentu z let 1911 a 1949 a místo současného poradce s možností zákony spíše jen dočasně pozdržet by tak Vláda získala orgán narušující její program a prosazování jejích cílů.

Případná reforma musí brát v úvahu také nutnou schopnost Parlamentu – aby i nadále byl jako celek schopen kontrolovat činnost Vlády, byl stále místem, kde se střetávají různé názory na činnost vlády a také na témata ovlivňující celou společnost a také aby Sněmovna lordů i po své reformě nebyla pouze doplňkem do kompletního Parlamentu a neplnila jen roli živoucího dědictví historie. Zároveň ale nesmí ohrozit prvenství Dolní sněmovny a nezpůsobit tak přeměnu Parlamentu v místo, kde spolu dva orgány soupeří o prvenství a nadřazenost prostřednictvím prosazování svých názorů bez možnosti ústupků či kompromisů a vytvořit tak Parlament neschopný prosadit jakoukoli legislativu bez procedury nekonečného ping-pongu a zablokování systému.

Závěr

Tato bakalářská práce měla za cíl zjistit, jakou pozici zaujímá v současném britském politickém systému horní komora Parlamentu – Sněmovna lordů. V práci autorka analyzovala nejen reformy, které postupně formovaly podobu a pravomoci sněmovny, ale také současné projevy pravomocí, které Sněmovně lordů po reformách zůstaly a schopnost Sněmovny lordů své pravomoci využívat. Zároveň si autorka v práci stanovila dvě hypotézy:

- Reformy Sněmovny lordů způsobily, že tato sněmovna má již jen zanedbatelný vliv v rozhodovacím procesu a de facto neplní funkci druhé komory.
- Nepřítomnost Sněmovny lordů v britském politickém systému by nijak nezměnila průběh rozhodování v britském parlamentu.

První část práce se věnovala historickým přeměnám probíhajícím na základě reforem ve Sněmovně lordů a postupně nastínila podmínky všech reforem, které ovlivnily pravomoci a složení sněmovny. Na základě těchto kapitol následně autorka vytýčila pravomoci, o které Sněmovna lordů během reforem přišla a následně je doplnila o fakta, která ovlivňují charakter ovlivňování legislativního procesu Sněmovnou lordů, jako vliv reforem na složení sněmovny a důležitost skupin a stran ve sněmovně, které utvářejí podobu výsledků hlasování.

Ve druhé části práce autorka analyzuje pravomoci Sněmovny lordů, jak jsou Sněmovnou lordů reálně využívány a jakou měrou se jejich zásahy projevují v celkovém pojetí legislativního procesu na půdě Parlamentu. V poslední části se autorka zabývá vztahem obou komor Parlamentu a tím, jak se postupně jejich vztah měnil až do dnešní podoby, kdy Dolní sněmovna zaujímá důležitější roli a Sněmovna lordů vůči ní převzala roli méně důležité komory s pravomocí legislativu pozdržet a případné úpravy zákonů závisí spíše na případném kompromisu a v konečném důsledku má hlavní rozhodování v rukou Dolní sněmovna.

Co se týče hypotézy, jejíž tvrzení se zakládá na přebytečnosti Sněmovny lordů v britském politickém systému a nulového vlivu, který podle ní Sněmovna lordů na vytváření legislativy má, je tato hypotéza vyvrácena na základě jejího využívání Vládou sice jako poradního orgánu, ale až ve čtvrtině produkované

legislativy Vláda požaduje od Sněmovny lordů její názor a případné úpravy navrhovaných zákonů. Sněmovna lordů tak pomáhá spoluvytvářet legislativu a také její pozměňovací návrhy jsou často nejen na základě kompromisů začleňovány do znění zákonů. K zhodnocení druhé hypotézy s tvrzením, že Sněmovna lordů již neplní funkci druhé komory je potřeba vymezit obecné funkce druhých komor. Horní komory by měly mít schopnost působit jako brzda v systému, což v případě Sněmovny lordů funguje pouze v omezeném rozsahu za pomoci využití pravomoci legislativu pouze pozdržet. V rámci prosazování vlastních změn a úprav legislativy má také Sněmovna lordů omezenou schopnost a veškeré prosazené změny závisí na ochotě Dolní sněmovny jejich změny připustit. Na druhou stranu sněmovna za pomoci interpelací vlády má možnost udržovat odpovědnou vládu a ve spojení s Dolní komorou má zákonodárná moc možnost působit jako strážce moci výkonné. V případě této hypotézy je navíc nutné vzít v úvahu možnost Sněmovny lordů na základě jejich schopnosti vyjádřit nesouhlas s vládními návrhy zákonů a postupně, i když v omezené míře, legislativu mírně upravovat. Vláda navíc se Sněmovnou lordů při vydávání zákonů musí počítat s tím, že i přesto, že je Sněmovna lordů tvořena bez podkladu volebních výsledků, její aktivita postupně roste a s ní také role sněmovny v politickém procesu, kdy Vláda musí počítat i s možným zdržením a případnými ústupky vůči Sněmovně lordů. Na základě tohoto zjištění tedy nelze tvrdit, že by legislativní proces probíhal stejně jako doposud, pokud by v něm Sněmovna lordů vůbec nefigurovala. Roli druhé komory Sněmovna lordů v politickém systému Spojeného království tedy plní pouze částečně, její pravomoc spočívá v pozdržení legislativy, což ale neznamená, že Sněmovna lordů žádnou funkci nemá.

Sněmovna lordů prošla v celé své historii viditelnou přeměnou a i navzdory tomu, že v průběhu reforem Sněmovna lordů o své postavení spíše přicházela, i nadále její členové nezanevřeli na činnost v ní jako na zbytečné politické zápolení bez markantních výsledků a skrze zbývající pravomoci se snaží využít svého vlivu a zkušeností k přispění Sněmovny lordů do legislativního procesu i přesto, že jejich názory, nesouhlasy a úpravy jsou brány spíše jako poradní hlasy pro volené zástupce, jejichž legitimita pochází od voličů. V případě omezování pravomocí Sněmovny lordů je také potřeba pamatovat na to, že je nutné zachovat Sněmovně lordů takové pravomoci, které bude Dolní komora respektovat a které povedou k určitým výsledkům. Je zbytečné, aby Sněmovna lordů měla formální pravomoci, které

v případě jejich využití nebudou považovány za důležité a budou mít o efektu stejný účinek jako by taková pravomoc ani neexistovala.

Během několika desetiletí se Sněmovna lordů přeměnila z ryze gentlemanského klubu vysoce postavených šlechticů v komoru, kde mají zastoupení ženy a dědičný původ v ní hraje pouze malou roli. V současnosti tvoří drtivou většinu členů doživotní lordové, zvyšuje se jejich aktivita, roste počet hodin, kdy sněmovna pracuje a stávající členové Sněmovny lordů své členství zde berou jako své poslání s možností jak zkvalitnit politické prostředí Parlamentu vnesením pestřejšího spektra názorů a zkušeností.

Seznam použitých tabulek

Tabulka 1: Zastoupení žen ve Sněmovně lordů (portál QUB 2010).....	20
Tabulka 2: Zastoupení žen ve stranách (Eason 2009 a Cracknell 2013)	20
Tabulka 3: Zastoupení stran ve Sněmovně lordů (Purvis 2012).....	23
Tabulka 4: Vládní zákony uvedené do Sněmovny lordů (Purvis 2012)	24
Tabulka 5: Účast biskupů na hlasování (Purvis 2012).....	28

Zdroje

KNIHY

Baronka Hayman (2006): „Britský pohled.“ in Jan Kysela (ed.). *Parlamenty a jejich funkce v 21. století*. Praha: Eurolex Bohemia.

Jones Clyve (2009): *A Short History of Parliament*. Woolbridge: Boydell.

Kysela Jan (2004): *Dvoukomorové systémy: teorie, historie a srovnání dvoukomorových parlamentů*. Praha: Eurolex Bohemia.

Říchová Blanka (2006): „Reforma Sněmovny lordů: příběh na pokračování?“ in Jan Kysela (ed.). *Parlamenty a jejich funkce v 21. století*. Praha: Eurolex Bohemia.

Sartori Giovanni (2001): *Srovnávací ústavní inženýrství*. Praha: SLON.

INTERNET

Vědecké práce

Carter Denis (2003): *The Powers and Conventions of the House of Lords*. Oxford: Blackwell Publishing.

(<http://ehis.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=a2b64c17-9e24-4069-b80b-36c063be7940%40sessionmgr15&hid=7>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Cowley Philip – Mark Stuart (2003): *Parliament: More Revolts, More Reform*. Oxford: Parliamentary Affairs.

(<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=10900556&lang=cs&site=ehost-live>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Cracknell Richard (2013): *Women: International Women's Day 2013: Background and Statistics*. London: House of Commons Library. (<http://www.parliament.uk/briefing-papers/sn02936>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Eason Christina (2009): *Women Peers and Political Appointment: Has the House of Lords Been Feminised Since 1999?* Oxford: Parliamentary Affairs.

<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=43690658&lang=cs&site=ehost-live>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Hough David (2013): *Women in Parliament and Government*. London: House of Commons Library. (www.parliament.uk/briefing-papers/SN01250.pdf). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Kysela Jan (2000): *Senát Parlamentu České republiky v historickém a mezinárodním kontextu*. Senát PČR. (http://www.senat.cz/informace/z_historie/studie/sbornik/disertace.php?ke_dni=1.6.2011&O=9). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Leys Dorothy (2012): *Women in the House of Lords*. London: House of Lords Library Note. (<http://www.parliament.uk/briefing-papers/lln-2012-005.pdf>).

McCahill Michael N. (2009): *MPs and their Patrons*. London: Parliamentary History. (<http://ehis.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=2d8eb363-d9d7-4e02-b320-52366fe77836%40sessionmgr14&hid=7>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Purvis Matthew (2012): *House of Lords: Party and Group Strengths and Voting*. London: House of Lords Library Note. (<http://www.parliament.uk/briefing-papers/LLN-2012-026>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Russel Meg – Maria Sciara (2008): *The Policy Impact of Defeats in the House of Lords*. Oxford: Parliamentary Affairs. (<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=34728265&lang=cs&site=ehost-live>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Russel Meg – Maria Sciara (2009): *Independent Parliamentarians En Masse: The Changing Nature and Role of the 'Crossbenchers' in the House of Lords*. Oxford: Parliamentary Affairs. (<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=36641408&lang=cs&site=ehost-live>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Shell Donald (2004): *The Future of the Second Chamber*. Oxford: Parliamentary Affairs.

<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=2514395&lang=cs&site=ehost-live>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Whitaker Richard (2006): *Ping-Pong and Policy Influence: Relations Between the Lords and Commons, 2005–06*. Oxford: Parliamentary Affairs. <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=22042790&lang=cs&site=ehost-live>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Internetové odkazy

Life Peerages Act 1958, online text (<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/Eliz2/6-7/21/introduction>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Parliament Act 1911, online text (<http://www.parliament.uk/about/living-heritage/evolutionofparliament/houseoflords/parliamentacts/from-the-parliamentary-collections-the-parliament-act/parliament-act-1911/>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.
Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Peerage Act 1963, online text (<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1963/48>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Portál QUB 2010, Former women members of the House of Lords, online text (www.qub.ac.uk/cawp/UKhtmls/formerlords.htm). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Portál BBC 2001, People's Peers: The strange case of the missing lollipop ladies, online text (http://news.bbc.co.uk/1/hi/english/static/in_depth/uk_politics/2001/open_politics/lords/peoples_peers.stm). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Portál BBC 2010, In full: Cameron victory speech, online text (http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/4504722.stm). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Portál BBC 2013, The Downton dilemma: Is it time for gender equality on peerages?, online text (www.bbc.co.uk/news/uk-politics-21184477). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Portál Guardian 2012, House of Lords reform halted after largest Tory rebellion of the parliament, online text (<http://www.guardian.co.uk/politics/2012/jul/10/house-of-lords-reform-halted>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Portál Labour 1997, Britain will be better with new Labour, online text (<http://www.labour-party.org.uk/manifestos/1997/1997-labour-manifesto.shtml>).
Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Portál Labour party 2010, The Labour Party Manifesto 2010, online text (<http://www2.labour.org.uk/uploads/TheLabourPartyManifesto-2010.pdf>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Portál Labour party, History of the Labour Party, online text (www.labour.org.uk/historyofthelabourparty3). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Portál Nick Clegg 2010, Policy Motion: Lords Election by 2015, online text (<http://www.nickclegg.com/siteFiles/resources/docs/conference/Lords%20Motion.pdf>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Portál Parliament UK 1999, The House of Lords Select Committee on Science and Technology, online text (<http://www.parliament.the-stationery-office.co.uk/pa/ld199697/ldinfo/ld16sctk/ld16sctk.htm>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Portál Parliament UK 2010, Science and technology parliamentary scrutiny, online text (<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200910/cmselect/cmsstech/481/48105.htm>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Portál Parliament UK a, Hereditary Peers removed, online text (<http://www.parliament.uk/about/living-heritage/evolutionofparliament/houseoflords/house-of-lords-reform/overview/hereditarypeersremoved/>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Portál Parliament UK b, The Supreme Court 2009, online text (<http://www.parliament.uk/about/living-heritage/evolutionofparliament/houseoflords/judicialrole/overview/supremecourt/>).
Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Portál Parliament UK c, The Parliament Acts, online text (<http://www.parliament.uk/about/how/laws/parliamentacts/>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Portál Parliament UK d, Lord Stevenson of Coddham, online text (<http://www.parliament.uk/biographies/lords/lord-stevenson-of-coddenham/2474>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Portál Politics 2004, Consideration of Lords Amendments, online text (www.politics.co.uk/reference/house-of-commons-guide-to-legislation-consideration-of-lords). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Portál Politics resources 2012, British Governments and Elections since 1945, online text (<http://www.politicsresources.net/area/uk/uktable.htm>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Portál Supreme Court 2013, History, online text (<http://www.supremecourt.gov.uk/about/history.html>). Ověřeno ke dni 26.6.2013.

Portál UK Political 2010, Women MPs & parliamentary candidates since 1945, online text (www.ukpolitical.info/FemaleMPs.htm). Ověřeno ke dni 26.6.2013.